

ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΜΠΕΝΑΚΗ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ – ΙΟΥΝΙΟΣ 1987

ΤΑ ΝΕΑ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ

ΤΑ ΝΕΑ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ

Δ' ΕΤΟΣ - ΤΕΥΧΟΣ 2/1987

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	σελ.
ΤΑΚΤΙΚΗ Γ.Σ.	3
ΛΟΓΟΔΟΣΙΑ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ 1986	4
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΑΜΙΑ	7
ΝΕΑ ΣΥΝΘΕΣΗ Δ.Σ. ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ	8
ΑΠΟ ΤΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ	
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ	9-11
6ο ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΦΙΛΩΝ ΤΩΝ ΜΟΥΣΕΙΩΝ	12
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΦΙΛΩΝ ΜΟΥΣΕΙΩΝ Γ.Σ.	12
ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΟΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΙ	14
ΝΕΑ ΜΕΛΗ	15
ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΑ ΑΠΟΚΤΗΜΑΤΑ	
ΜΙΑ ΔΩΡΕΑ ΣΤΟ ΑΡΧΕΙΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ	16
ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ	
ΕΚΘΕΣΗ ΧΑΡΤΙΝΕΣ ΕΙΚΟΝΕΣ	18
ΝΕΟΕΛΛΗΝΕΣ ΜΑΙΚΗΝΕΣ	
ΕΛΕΝΗ ΕΥΚΛΕΙΔΗ	18
ΜΙΑ ΜΕΓΑΛΗ ΔΩΡΕΑ	20
ΡΟΚΑ ΤΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΕΥΚΛΕΙΔΗ	21-27
ΣΗΜΕΙΩΣΗ: ΠΟΣΟ ΑΓΑΠΑΤΕ ΤΑ ΛΟΥΛΟΥΔΙΑ;	30

Λόγος Προέδρου κ. Νίκου Ρώκ-Μελά
κατά τήν Γεν. Συνέλευση 23/3/1987

Πέρασε μιά χρονιά ενδιαφέρουσα καί δημιουργική. Αυτό ώφειλεται σέ όλα τά μέλη τοῦ Σωματείου μας πού μᾶς παρακολουθοῦν καί μᾶς συμπαρasteκονται. Σᾶς εὐχαριστῶ πολύ θερμά καί σᾶς παρακαλῶ νά διπλασιάσετε τό ενδιαφέρον σας, τώρα πού κλείνουμε 30 χρόνια ὑπαρξης. Πιστεύω ὅτι τό Σωματεῖο μας ἔχει νά ἐπιδείξει ἐκλεκτά μέλη πού προσέφεραν καί προσφέρουν μέ προθυμία ἠθική καί ὕλική βοήθεια στό Ἴδρυμα ἀλλά καί τιμοῦν στήν πρωτεύουσα ὁπως καί σέ ὅλη τήν Ἑλλάδα τό ὄνομα τοῦ Μουσειου Μπενάκη.

Ἐκτός Λογοδοσίας πεπραγμένων:

1. Φέτος λήγει ἡ θητεία καί ἀποχωροῦν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῶν Φίλων ἡ Κα Κατερίνα Κορρέ, ἡ Κα Μαρία Δοξιάδη καί ὁ Κος Νίκος Βασιλάτος.

α) Ἡ Κα Κατερίνα Κορρέ Ἀ' ἀντιπρόεδρος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου ἦταν πολὺτιμη συνεργάτης μας καί συνέβαλε μέ τίς εἰδικές γνώσεις της στό νά λάβει τό Δελτίο μας νέα μορφή βελτιωμένη καί αὐξημένη. Τήν εὐχαριστοῦμε μέ ὅλη μας τήν καρδιά.

β) Ἡ Κα Μαρία Δοξιάδη πού ἐξελέγει Γενική Γραμματεὺς εἶχε τήν καλή καί φιλική διάθεση νά μᾶς παραχωρήσει μέ τόν ἄνδρα της δωρεάν τήν μεγάλη αἴθουσα τοῦ ξενοδοχείου τῆς Μεγάλης Βρετανίας γιά μιά Μουσική βραδυά καί νά βοηθήσει τήν ἡμέρα τῆς δεξιώσεως πού παραθέσαμε γιά τά μέλη τοῦ Συμποσίου Φίλων Μουσειῶν. Ἐλπίζουμε, ὅταν ξαναχρηαστοῦμε τήν βοήθειά της νά τήν βροῦμε συμπαρασάτη. Τήν εὐχαριστοῦμε.

γ) Ὁ δικηγόρος Κος Νίκος Βασιλάτος, μέλος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου μᾶς προσέφερε πολυτιμότερες ὑπηρεσίες. Πρῶτα ἐπεξεργάστηκε καί ἔκανε τίς σχετικές ἐνέργειες γιά τήν τροποποίηση καί ἐγκριση τοῦ καταστατικοῦ μας καί μετὰ ἀνέλαβε τήν κατάρτιση καί ἐγκριση τοῦ καταστατικοῦ τῆς Ἑλληνικῆς Ὀμοσπονδίας τῶν Σωματειῶν τῶν Φίλων Μουσειῶν, ἔργο ὄχι ἀπλό, τό ὁποῖο ἔφερε εἰς πέρας πάντοτε μέ τήν καλύτερη φιλική διάθεση. Τόν εὐχαριστοῦμε θερμότερα.

Δέν θά ἤθελα νά χάσω τήν εὐκαιρία νά εὐχαριστήσω ὅλα τά μέλη τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου πού παραμένουν καί νά ἀναφέρω σέ ὅλους πόσο πολὺτιμη εἶναι ἡ βοήθειά τους.

Ἡ Κα Μαρία Ἀποστολοπούλου, πιστή καί καλή φίλη εἶναι συνδεδεμένη μέ ὅλες τίς δραστηριότητες τῶν φίλων οἱ ὁποῖοι τήν περιβάλλουν μέ τήν ἀγάπη τους αὐτά τά 30 χρόνια τῆς ὑπαρξης τοῦ Σωματείου μας.

Ὁ Θεός νά τῆς δίνει ὑγεία καί θάρρος γιά νά ἐπωφελοῦμενα ἀπό τήν πολὺτιμη βοήθειά της.

Ἡ Δις Μιράντα Γιαννούση, ἡ γραμματεὺς τῶν Φίλων εἶναι ἐργατικὴ καὶ διεκπεραιωτικὴ καὶ πάντα πρόθυμη στὴ συνεργασία της. Τὴν εὐχαριστοῦμε πολὺ θερμὰ.

ΛΟΓΟΔΟΣΙΑ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ 1986

Ἐφέτος συμπληρώνονται 30 χρόνια ἀπὸ τὴν ἴδρυση τοῦ Σωματείου τῶν Φίλων τοῦ Μουσείου Μπενάκη. 30 χρόνια δημιουργικῆς καὶ ἀποδοτικῆς ἐργασίας καὶ συμπαράστασης πρὸς τὸ Μοῦσεῖο μας.

Στὴν ἐπίτευξη τῶν σκοπῶν μας συντέλεσε καὶ ἡ στενὴ συνεργασία μὲ τὴ Δ.Ε. τοῦ Μουσείου, τὸν Διευθυντὴ καὶ τὸ Προσωπικὸ του. Τοὺς εὐχαριστοῦμε θερμότατα.

Στὸ χρόνο πού πέρασε μεταξύ τῶν μελῶν, πού ἀτυχῶς χάσαμε, ἦταν καὶ ὁ Στρατηγὸς Στέφανος Δούκας, τῶς Πρόεδρος τοῦ Διοικ. Συμβουλίου τοῦ Σωματείου μας, καθὼς καὶ ὁ Μιχαὴλ Γούτος ἀπὸ τὰ ἰδρυτικὰ μέλη.

Ἐκδηλώσεις κατὰ τὸ 1986

Τὸν Ἰανουάριο 1986:

1. Ὁμιλία τῆς Ἀρχαιολόγου Λαογράφου Κας **Κατερίνας Κορρέ**, μὲ θέμα: «Τὸ Νεοελληνικὸ Κόσμημα» καὶ προβολὴ διαφανειῶν.
2. Μουσικὴ βραδυὰ στὸ Ξενοδοχεῖο Μεγ. Βρεταννία μὲ τοὺς εὐγενῶς προσφερθέντες κ.κ. Τάτση Ἀποστολίδη, Ἄρη Γαρουφαλῆ καὶ Νίκο Γκίνη.

Τὸν Φεβρουάριο 1986.

3. Ὁμιλία τῆς Βιβλιοθηκονόμου τοῦ Μουσείου Κας **Πίτσας Τσάκωνα**, μὲ θέμα «Κατάλογος Παλαιῶν Ἐκδόσεων τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Μουσείου».
4. Ὁμιλία τῆς Ἀρχαιολόγου Κας **Νίκης Ψαρράκη-Μπελεσιώτη**, μὲ θέμα: «Τὰ Ἐκπαιδευτικὰ Προγράμματα τοῦ Μουσείου Μπενάκη».
5. Ξενάγηση τῆς Βυζαντινολόγου Κας **Ἀγάπης Βασιλάκη Καρακατσάνη** στὶς Βυζαντινὲς ἐκκλησίαις τῆς Ἀθήνας.

Τὸν Μάρτιο 1986.

6. Ξενάγηση στὸ Μοῦσεῖο καὶ τὸν Ἀρχαιολογικὸ χῶρο τοῦ Κεραμεικοῦ μὲ τὴν ξεναγὸ **Κα Ὑπατία Βουρλούμη**.
7. Ἐπίσκεψη στὴ Γεννάδειο Βιβλιοθήκη μὲ ὀμιλήτρια τὴν **Κα Μπεάτα Παναγοπούλου**, Διευθύντρια τῆς Γενναδείου.

Τὸν Ἀπρίλιο 1986.

8. Ἐκδρομὴ στὸν Ὅσιο Λουκᾶ καὶ τὴν ἐκκλησίαν Σκριποῦ στὸν Ὀρχομενόν. Ὁμιλήτρια ἡ Βυζαντινολόγος **Κα Ἀγάπη Βασιλάκη-Καρακατσάνη**.

Τὸν Μάιο 1986.

Στὶς ἀρχὲς Μαΐου ἐπ' εὐκαιρία τῆς ἐκθέσεως ἐκκλησιαστικῆς τέχνης τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ τοῦ FRIBOURG πού ὁργανώθηκε στὸ

Μουσείο Μπενάκη, έπεσκέφθησαν τήν χώρα μας οί Φίλοι του Μουσείου του FRIBOURG. Τούς Έλβετούς Φίλους Ξενάγησε στους χώρους του Μουσείου Μπενάκη ή **Κα Λίλα ντέ Τσάβες** έθνολόγος, μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου τών Φίλων.

9. Έκδρομή στη Δημητσάνα-Στεμνίτσα-Βυτίνα.

10. Έκδρομή στην Πύλο-Ίθώμη-Μεθώνη-Κορώνη. Όμιλητές ό **Κος Παπαθανασόπουλος** τής Έφορείας Έναλίων Αρχαιοτήτων καί ή Έπιμελήτρια Αρχαιοτήτων **Κα Χατζή**.

Τόν Ιούλιο 1986.

11. Κρουαζιέρα στην Ύδρα καί επίσκεψη τών άρχοντικών της.

12. Έκδρομή στά «Βήματα του Παύλου Μελά» στη Δυτική Μακεδονία. Όμιλητής ό **Κος Ιωάννης Μαζαράκης Αινιάν** Γραμματέης τής Ιστορικής Έθνολογικής Έταιρείας.

Τόν Οκτώβριο 1986.

13. Επίσκεψη στό χώρο τής Άκροπόλεως τών έργασιών συντηρήσεως. Παρουσίαση από τήν Έφορο Αρχαιοτήτων Άκροπόλεως **Κα Εύη Τουλούπα**.

14. Επίσκεψη στην κοιλάδα τών μεταλλικών έργαστηρίων του Λαυρίου καί του Όρυκτολογικού Μουσείου. Όμιλητής ό **Κος Εύάγγελος Κακαβογιάννης**.

Τόν Νοέμβριο 1986.

15. Επίσκεψη Βιβλιοθήκης Λοβέρδου στην Κηφισιά. Παρουσίαση από τήν **Κα Μαρία Κουταρέλλη**. Επίσκεψη Αρχαίας Κορίνθου καί Μουσείου Ίσθμίας. Ξενάγηση από τήν **Κα Μαριλίζα Άναστασιάδη**.

Τόν Δεκέμβριο 1986.

16. Διάλεξη του Καθηγητού Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών κ. **Γ. Κορρέ**, μέ θέμα «Τό Ίλιου Μέλαθρον».

17. Επίσκεψη τοιχογραφιών κεντρικού Καταστήματος Άγροτικής Τράπεζας (Μέγαρο Σερπιέρη). Ξενάγηση από τόν Καθηγητή του Πανεπιστημίου Αθηνών κ. **Χρύσανθο Χρήστου**.

18. Διάλεξη του Διευθυντού του Μουσείου κ. **Άγγελου Δεληβορριά**, μέ θέμα: «Ό τύπος τής Άφροδίτης DORIA PAMPHILLIL».

Στό χρόνο που πέρασε έπίσης έπετεύχθησαν:

α) Ή ψήφηση κατά τή Γεν. Συνέλευση τής 27/3/1986 τών τροποποιήσεων όρισμένων άρθρων του Καταστατικού του Σωματείου.

β) Ή ψήφηση κατά τήν Έκτακτη Γεν. Συνέλευση τής 1/10/1986 του Καταστατικού τής Έλληνικής Όμοσπονδίας τών Σωματείων τών Φίλων τών Μουσείων.

Ή ύλοποίηση τής Έλληνικής Όμοσπονδίας κατορθώθηκε χάρις στις άοκνες προσπάθειες του τέως Προέδρου του Διοικ. Συμβουλίου τών Φίλων κ. Στέλιου Κνιθάκη.

γ) Ή σύγκληση του **Διεθνούς Συμποσίου** τών Φίλων τών Μουσείων,

στις 23-24 Νοεμβρίου 1986. Τό Συμπόσιο είχε μεγάλη έπιτυχία καί έπραγματοποιήθησαν ένδιαφέρουσες άνταλλαγές άπόψεων μεταξύ τών μελών.

Ή έπιτυχία του Συμποσίου, χάρις στίς προσπάθειες τής Όργανωτικής Έπιτροπής έκ τών: Καρ Άλλα ντέ Τσάβες, Καρ Άγγελικής Απαηδνγ Κου Ίωάννου Πεσμαζόγλου, Κου Κωνστ. Τσαμαδοϋ, Κου Άνδρέα Καλλιγά, Κου Εύθυμιού Πύρλα μέ έπικεφαλής τόν Πρόεδρό μας Κο Νικ. Ρώκ Μελά, ήταν μεγάλη. Τήν τεχνική όργάνωση είχε αναλάβει η Κα Ντόρα Γόντικα. Τόν οίκονομικό άπολογισμό του Συμποσίου θά σάς τόν αναπτύξει ο Ταμίας του Διοικ. Συμβουλίου κ. Άλέξανδρος Χάρτ Σούτζος.

ΔΟΦΙΜ Διεθνής Όργάνωση Φίλων Μουσείων

Μετά τήν ψήφιση παρά τής Έκτάκτου Γεν. Συνελεύσεως του Καταστατικού τής Έλληνικής Όμοσπονδίας τών Σωματείων τών Φίλων τών Μουσείων, ο Κορς Κνιθάκης συνεχίζει άόκνως τίς προσπάθειές του γιά τήν έκτύπωση του Καταστατικού καί έπικύρωσή του, ώστε η Όμοσπονδία νά δυνθεϊ νά λειτουργήσει κανονικά πρός όφελος τών Σωματείων τών Φίλων. Του εύχόμαστε πρόοδο καί ίκανοποιητικά άποτελέσματα. Έπίσης εύχαριστούμε ιδιαίτερα τόν κ. Νικ. Βασιλάτο, ο όποιος ως Νομικός είχε αναλάβει τό δυσχερές έργο τής έπικύρωσης του Καταστατικού.

Δελτίο φίλων

Ή έκδοση του Δελτίου μας συνεχίζεται άπρόσκοπτα, χάρις τήν άκατάβλητη δραστηριότητα του μέλους του Διοικ. Συμβουλίου μας Καρ Κατερίνας Κορρέ. Πιστεύουμε ότι από τό Δελτίο, εάν τό παρακολουθεϊτε τακτικά, ενημερώνεσθε πλήρως γιά τίς έκδηλώσεις καί δραστηριότητες του Συλλόγου μας, όπως έπίσης γιά τήν όλη κίνηση καί τά νέα έπιτεύγματα του Μουσείου μας.

Έκ μέρους όλων τών μελών του Διοικ. Συμβουλίου εύχαριστώ θερμά τήν Κα Κατερίνα Κορρέ, η όποία πραγματικά θυσίασε χρόνο καί ένέργεια γιά τήν έπιτυχή έκδοσή του.

Φέτος άποχωροϋν έκ του Διοικ. Συμβουλίου οί

Κα Κατερίνα Κορρέ, Κορς Νίκος Βασιλάτος καί εγώ.

Πιστεύουμε, ότι τό Διοικητικό Συμβούλιο του Σωματείου μέ τά τρία νέα μέλη, πού θά εκλέξετε σήμερα, θά συνεχίσει άπρόσκοπτα τό έργο του μέ κύριο σκοπό πάντοτε τήν ύποστήριξη του έργου του Μουσείου μας, τό όποιο όλοι οί ΦΙΛΟΙ του περιβάλλουμε μέ τό ένδιαφέρον καί τήν άγάπη μας.

Τέλος, εύχαριστούμε θερμότατα τά μέλη του Σωματείου μας, πού πρόθυμα άνταποκρίθηκαν στίς έκκλήσεις μας γιά ήθική καί ύλική συμπαράσταση.

ΜΑΡΙΑ ΔΟΞΙΑΔΗ
ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΑΜΙΑ

Ο Ταμίας του Σωματίου μας κ. 'Αλέξανδρος Χάρτ-Σουτζος υπέβαλε στην Γενική Συνέλευση τόν 'Ισολογισμό καί 'Απολογισμό του 1986 οί όποιοί έγκρίνονται καί άπαλλάσσεται τό Διοικητικό Συμβούλιο πάσης ευθύνης. Στην συνέχεια διάβασε τήν έκθεση τής 'Εξελεγκτικής 'Επιτροπής τών κ.κ. Κοτζάμπαση καί Παντερμαλή. 'Αναλυτικά ή ταμιακή εικόνα έχει ως έξής:

Τά 'Εσοδα κατά τό 1986 άνήλθαν σέ 3.086.543 δρχ.

Τά 'Εξοδα άνήλθαν σέ 1.946.733 δρχ., ως έκ τούτου τό υπόλοιπο χρήσεως γιά τό έτος 1987 εΐναι 1.139.810 δρχ.

Στήν συνέχεια ανακοινώνει τόν Προϋπολογισμό γιά τό έτος 1987 ό όποιος έγκρίνεται.

'Εσοδα: 'Από όφειλόμενες συνδρομές 1984, 1985, 1986 δρχ.
438.000

Προβλεπόμενες συνδρομές 1987 δρχ. 1.650.000

'Από τήν πώληση έκδόσεων τών Φίλων κατά τό 1987 προβλέπεται είσπραξη δρχ. 300.000. 'Από τόκους 'Ομολόγου επί Προθεσμία δρχ. 377.914 είσπραξη δρχ. 55.000 καί από τόκους Καταθέσεων Ταμειοτηρίου δρχ. 100.000. Περίσσευμα έκδηλώσεων κατά τό 1987 προβλέπεται ποσόν 200.000 δρχ. 'Επίσης από Δωρεές μελών 50.000 δρχ. καί υπόλοιπον Συμποσίου Φίλων 600.000 δρχ.

'Εξοδα: Δαπανήθηκαν γιά Γενικά 'Εξοδα, ταχυδρομικά κλπ.
650.000 δρχ.

Μισθοί 1.020.000 δρχ.

ΙΚΑ 77.000 δρχ.

'Εκδοση Δελτίων Φίλων 553.200 δρχ.

Δωρεές πρός τό Μουσείο Μπενάκη 1.000.000 δρχ.

'Εκτύπωση νέου καταστατικού 50.000 δρχ.

Περίσσευμα χρήσεως 1987 δρχ. 1.182.610

Τελειώνοντας τόν άπολογισμό του ό Κοσ 'Αλέξανδρος Χάρτ-Σουτζος εύχαρίστησε θερμότατα τήν Κα Μαρία 'Αποστολοπούλου, τόσο γιά τήν δίωογη τήρηση του Ταμείου, όσο καί γιά τήν πρός τόν 'Ιδιο πολύτιμη βοήθειά της.

ΝΕΑ ΣΥΝΘΕΣΗ Δ.Σ. ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ

Κατά τήν Γενική Συνέλευση τοῦ Σωματείου μας τῆς 23ης Μαρτίου 1987 ἐξελέγησαν τρία καινούργια μέλη οἱ κυρίες Ἰωάννα Στράτου καί Λένα Χατζηπέτρου καί ὁ κύριος Παῦλος Βασδέκης πού θά πλαισιώσουν τό νέο Διοικητικό Συμβούλιο. Στήν πρώτη συνεδρίαση τῆς 31ης Μαρτίου 1987 συγκροτήθηκε τό νέο Συμβούλιο μέ τήν ἐξῆς σύνθεση:

Πρόεδρος: Νίκος Ρώκ-Μελᾶς

Α΄ Ἀντιπρόεδρος: Ντόρα Βασιλικού

Β΄ Ἀντιπρόεδρος: Ἰωάννα Στράτου

Γεν. Γραμματεύς: Κων/νος Τσαμαδός

Ταμίας: Ἀλέξανδρος Χάρτι-Σουτίζος καί ὑπεύθυνος γιά τίς ἐκδηλώσεις

Μέλη: Λίλα ντέ Τσάβες Ὑπεύθυνη γιά τήν ἔκδοση τοῦ Δελτίου τῶν Φίλων

Ἰωάννης Πεσμαζόγλου

Λένα Χατζηπέτρου

Παῦλος Βασδέκης

Τά νέα μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς Ὑποψηφιοτήτων πού ἐξέλεξαν κατά τήν Γενική Συνέλευση εἶναι:

Ἄμαλία Μεγαπάνου

Ἀλέξανδρος Σαμαρᾶς

Ἀλίκη Κορομηλά

Πιστεύουμε ὅτι τό καινούργιο Διοικητικό Συμβούλιο θά συνεχίσει μέ ἐπιτυχία τίς προσπάθειες καί θά πραγματοποιήσει τήν διττή του ἀποστολή δηλ. τήν συμπαράσταση καί ἀρωγή πρὸς τίς ἀνάγκες τοῦ Μουσείου ἀλλά καί τήν προσφορά του πρὸς τά μέλη Φίλους τοῦ Σωματείου μας, μέ τήν δημιουργία ὁλοένα καί πιά σημαντικῶν ἐκδηλώσεων. Γιά τόν σκοπό ὅμως αὐτό χρειαζόμαστε τήν συμπαράστασή σας καί τήν ζωντανή συμμετοχή σας, καί μὴν ξεχνᾶτε πῶς ζωῆ νάχουμε ἀριθμοῦμε πλέον περὶ τά 900 μέλη. Σημαντικός ἀριθμὸς μελῶν τὸν ὁποῖο καλεῖται νά ὑπηρετήσει, τό Διοικητικό Συμβούλιο, δηλαδή μιά μικρὴ ὁμάδα ἀτόμων, πού καταβάλλει πολὺ προσωπικὸ κόπο γιά νά εἶναι ὄλοι εὐχαριστημένοι.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ

Τόν περασμένο Άπρίλιο οι «Φίλοι» του Μουσείου πραγματοποίησαν 7ήμερη έκδρομή στο Ίσραήλ (6-13/4/87) με συμμετοχή 29 μελών.

Τό πρόγραμμα έκάλυπε —μεταξύ άλλων— τό Τέλ'Αβίβ, τήν Καισάρεια, τήν Ναζαρέτ, τήν Καπερναούμ, τήν Τιβεριάδα, τήν Σκιθούπολη, τήν Ίεριχώ, τήν Βιθλεέμ, τήν Μασσάντα στήν Νεκρά Θάλασσα καί φυσικά τά Ίεροσύλυμα όπου, κατά τήν τριήμερη παραμονή τους, οι έκδρομείς περιηγήθηκαν τήν παλαιά καί νέα πόλη, έπισκέφθηκαν τά σημαντικότερα θρησκευτικά-Ιστορικά καί άρχαιολογικά μνημεία καί τοποθεσίες καί ξεναγήθηκαν στά άξιολογότερα μουσεία τής Άγίας Πόλης. Ίδιαίτερο ένδιαφέρον παρουσίασε ή ξενάγηση από τόν καθηγητή κ. Β. Τζαφέρη στό Μουσείο του Πατριαρχείου Ίεροσολύμων.

Τό Σάββατο 11 Άπριλίου οι έκδρομείς μας έγιναν δεκτοί από τόν Μακαριώτατο Πατριάρχη Ίεροσολύμων κ.κ. Διόδωρο καί τό βράδυ τής ίδιας ήμέρας παρακολούθησαν συγκινητική λειτουργία στό Ναό του Παναγίου Τάφου.

Κατά γενική όμολογία ή έκδρομή ήταν πολύ έπιτυχημένη.

Τήν Δευτέρα 27 Άπριλίου 1987 καί ώρα 7:00 ή κυρία Τζήν Γουήλ Μπαδιερίτáκη δρ. Φ., έδωσε διάλεξη στό Μουσείο Μπενάκη με θέμα: «Τα μαγικοσυμβολικά κεντητικά θέματα τής παραδοσιακής Κρητικής γυναικείας φορεσιάς», με προβολή διαφανειών.

Όμάδα Φίλων στό Ίεροσόλυμα

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ ΜΑΪΟΥ-ΙΟΥΝΙΟΥ 1987

16 Μαΐου 1987 ημέρα Σάββατο. Έκδρομη στην Σικυώνα. Αναχώρηση από Πλατεία Ρηγίλλης ώρα 8:00 π.μ. Επίσκεψη αρχαιολογικού χώρου καί Μουσείου. Γεύμα στο Κιάτο. Επίσκεψη Μυκηναϊκών τάφων στα Άηδόνια. Ξενάγηση από τήν Ξφορο αρχαιοτήτων κυρία Π. Κρυστάλη-Βότση. Έπιστροφή περίπου 7:00 μ.μ. Συμμετοχή άτομα 45. Τιμή: 1.500 δρχ. Δηλώσεις κατά προτεραιότητα από 24 'Απριλίου 1987 έως 5 Μαΐου 1987 στο ταξιδιωτικό γραφείο HERMES EN GRECE οδός Σταδίου 4 (μέγαρο Μετοχικού Ταμείου Στρατού), Τηλ: 3237431 κυρία Νικολάου, με τήν καταβολή του αντίτιμου.

23 Μαΐου 1987 ημέρα Σάββατο. Έκδρομη στην Τρίπολη. Αναχώρηση από Πλατεία Ρηγίλλης ώρα 8:00 π.μ. Επίσκεψη νέου Μουσείου Τριπόλεως. Ξενάγηση από τόν Ξφορο αρχαιοτήτων κύριο Θ. Σπυρόπουλο. Γεύμα στην Τρίπολη. Έπιστροφή περίπου 7:00 μ.μ. Συμμετοχή άτομα 45. Τιμή: 1.500 δρχ. Δηλώσεις κατά προτεραιότητα από 11 έως 18 Μαΐου 1987 στο ταξιδιωτικό γραφείο HERMES EN GRECE οδός Σταδίου 4 (μέγαρο Μετοχικού Ταμείου Στρατού), Τηλ: 3237431 κυρία Νικολάου, με τήν καταβολή του αντίτιμου.

5-8 ΙΟΥΝΙΟΥ ΕΚΔΡΟΜΗ ΚΑΒΑΛΑ-ΘΑΣΟ-ΦΙΛΙΠΠΟΥΣ-ΞΑΝΘΗ

5 'Ιουνίου 1987 ημέρα Παρασκευή. Αναχώρηση από Πλατεία Ρηγίλλης ώρα 1:15. Αφιξη στην Καβάλα ώρα 2:15. Μεταφορά στο Ξενοδοχείο GALAXY. Τό απόγευμα έπίσκεψη Άνακτορούπολης (Νέα Πέραμος).

6 'Ιουνίου 1987 ημέρα Σάββατο. Επίσκεψη αρχαιοτήτων Θάσου. Ξενάγηση από τόν Ξφορο Βυζαντινών αρχαιοτήτων κύριο Χ. Βακιριτζή. Πρόγευμα. Γύρος Θάσου. Διανυκτέρευση στην Καβάλα.

7 'Ιουνίου 1987 ημέρα Κυριακή. Επίσκεψη αρχαιολογικού Μουσείου Καβάλας. Ξενάγηση από τήν Δ/ντρια τοῦ αρχαιολογικού Μουσείου Καβάλας κυρία Χ. Κουκούλη. Επίσκεψη Μουσείου MOHAMED ALI. Πρόγευμα. Απόγευμα έπίσκεψη Φιλίππων. Ξενάγηση από τόν Ξφορο αρχαιοτήτων κύριο Χ. Βακιριτζή. Διανυκτέρευση στην Καβάλα.

8 'Ιουνίου 1987 ημέρα Δευτέρα. Όλοήμερη έκδρομη στην Ξάνθη. Επίσκεψη λαογραφικού Μουσείου. Ξενάγηση από τόν κύριο Άθ. Μουσόπουλο. Επίσκεψη Βυζαντινού Μουσείου Μητρόπολης. Πρόγευμα. Επίσκεψη Άβδύρων. Αναχώρηση για Άθήνα από τό αεροδρόμιο Καβάλας ώρα 9:25. Αφιξη στο αεροδρόμιο Άθηνών ώρα 10:25. Μεταφορά στην Πλατεία Ρηγίλλης.

Συμμετοχή άτομα 45 (ελάχιστη συμμετοχή άτομα 35). Τιμή: 24.800 δρχ. κατ' άτομο δρχ. κατ' άτομο σέ δίκλινο καί 26.500 δρχ. σέ μονόκλινο. Δηλώσεις κατά προτεραιότητα από 21 'Απριλίου έως 5 Μαΐου στο ταξιδιωτικό γραφείο HORIZON οδός Νίκης 14, Τηλ:

3233144 με την καταβολή του 50% της τιμής και πλήρη εξόφληση έως 5 Μαΐου. Στις άνω τιμές δεν περιλαμβάνονται τα γεύματα (έκτός του πρωινού) και τα εισητήρια του FERRY-BOAT προς και από Θάσο.

26-28 ΙΟΥΝΙΟΥ 1987 ΕΚΔΡΟΜΗ ΣΤΗ ΜΥΤΙΛΗΝΗ

26 'Ιουνίου 1987 ημέρα Παρασκευή. 'Αναχώρηση από Πλατεία Ρηγίλλης ώρα 8:00 π.μ. Μεταφορά στο αεροδρόμιο. 'Αναχώρηση πτήσεως 'Ολυμπιακής αεροπορίας 0Α572 ώρα 10:00 π.μ. 'Αφιξη στην Μυτιλήνη ώρα 10:50. 'Επίσκεψη Μουσείων Θεόφιλου και TERRIAD. Ξενάγηση από τον Δ/ντή του Μουσείου TERRIAD κύριο Καλιγιάννη. Μεταφορά στο ξενοδοχείο Ξενία. Πρώγευμα. Τό απόγευμα επίσκεψη 'Αγιάσου.

27 'Ιουνίου 1987 ημέρα Σάββατο. 'Ολοήμερη έκδρομή Καλονή-Πέτρα-Παναγία του βράχου - Βυζαντινή εκκλησία - σπίτι Βαρελτζίδη (18ος αιών) - Μόλυβος. Πρώγευμα. Σίγρι - Μεγαλονήσι. 'Επιστροφή στο ξενοδοχείο.

28 'Ιουνίου 1987 ημέρα Κυριακή. 'Επίσκεψη Βυζαντινού Μουσείου - Κάστρο 'Αρχαίου Θεάτρου - 'Αγιος Ραφαήλ. Πρώγευμα. 'Αναχώρηση για 'Αθήνα με 'Ολυμπιακή αεροπορία 0Α577 ώρα 20:10. 'Αφιξη στην 'Αθήνα ώρα 20:55. Μεταφορά στην Πλατεία Ρηγίλλης.

Συμμετοχή άτομα 45 (ελάχιστη συμμετοχή άτομα 30). Τιμή: 21.000 δρχ. κατ' άτομο σέ δίκλινο και 23.500 δρχ. σέ μονόκλινο. Δηλώσεις κατά προτεραιότητα από 11 έως 22 Μαΐου στο ταξιδιωτικό γραφείο LIDO TRAVEL οδός Βουκουρεστίου 11, 5ος όροφος, Τηλ.: 3628527, 3633508 με την καταβολή του 50% της τιμής και πλήρη εξόφληση έως 5 'Ιουνίου. Στις άνω τιμές δεν περιλαμβάνονται τα γεύματα (έκτός του πρωινού).

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Σημείωσις:

Κατόπιν αποφάσεως του Διοικητικού Συμβουλίου των Φίλων του Μουσείου Μπενάκη, τά Μέλη πρέπει νά έχουν τακτοποιήσει τίς συνδρομές τους γιά νά συμμετέχουν στίς εκδηλώσεις μας.

6ο ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΥΝΕΔΡΙΟ ΦΙΛΩΝ ΤΩΝ ΜΟΥΣΕΙΩΝ

Ἡ συμμετοχή τῆς Ἑλλάδας στό συνέδριο αὐτό —κυρίως μετά τήν ἴδρυση τῆς Ἑλληνικῆς Ὁμοσπονδίας τῶν Σωματείων Φίλων τῶν Μουσείων— εἶναι ἰδιαίτερα σημαντική γιά νά προβληθεῖ διεθνῶς ἡ χώρα μας καί νά προωθηθοῦν τά θέματα καί τά προβλήματα πού μᾶς ἀπασχολοῦν.

Τό συνέδριο τοῦ Καναδά ἐγινε στίς 15-19 Ἰουνίου στό Τορόντο καί συνοδεύθηκε ἀπό παράλληλες πολιτιστικές καί τουριστικές ἐκδηλώσεις.

Τό κεντρικό θέμα τοῦ συνεδρίου ἦταν: «ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ: Ἡ ΠΡΟΚΛΗΣΗ ΤΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ». Ἐμφαση δόθηκε σέ θέματα ὅπως χρηματοδότηση τῶν Μουσείων ἀπό τόν Δημόσιο καί τόν Ἰδιωτικό τομέα, τά ὑπέρ καί τά κατά τῶν μεγάλων ἀναδρομικῶν ἐκθέσεων, ὁ περιβάλλον τῆς συλλογῆς χώρος καθῶς καί τό κατά πόσον ἀνταποκρίνονται τά Μουσεῖα στίς σημερινές ἰδέες καί ἀνάγκες.

Ὁ κ. Νίκος Ρώκ-Μελᾶς, πρόσφατα εἶχε συναντηθεῖ στό Παρίσι μέ τόν Πρόεδρο τῆς Διεθνούς Ὁμοσπονδίας Φίλων κ. BOVEY καί συζήτησαν τά θέματα τοῦ Συνεδρίου. Καθῶς τό θέμα τοῦ συνεδρίου ἦταν ἰδιαιτέρως ἐνδιαφέρον καί ἦταν βέβαιο ὅτι πολλά θά ἀποκομίζαμε ἀπό αὐτή τή διεθνή συνάντηση καί ἀπό τήν ἐπαφή μας μέ συναδέλφους ἄλλων χωρῶν καί ἄλλων Μουσείων, προτρέψαμε τούς Φίλους τοῦ Μουσείου Μπενάκη ἀλλά καί τῶν ἄλλων Μουσείων-μελῶν τῆς Ὁμοσπονδίας νά συμμετάσχουν ὥστε νά εἶναι αἰσθητή ἡ ἐκπροσώπηση τῆς χώρας μας στή συνάντηση αὐτή.

Εἶχε ληφθεῖ ἐπίσης μέριμνα ὥστε ἡ ἀναχώρηση νά εἶναι ὁμαδική καί καλῶς ὀργανωμένη γιά τήν καλύτερη ἐξυπηρέτηση τῶν ἐκπροσώπων.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΦΙΛΩΝ ΜΟΥΣΕΙΩΝ

Ε.Ο.Σ.Φ.Ι.Μ.

Τά Σωματεῖα τῶν Φίλων τῶν Μουσείων τῆς Ἑλλάδας ἀπέκτησαν καί τυπικά τήν Ὁμοσπονδία τους πού ἐγκρίθηκε μέ τήν υπ' ἀριθ. 912/1987 ἀπόφαση τοῦ Πολυμελοῦς Πρωτοδικείου Ἀθηνῶν στή συνεδρίαση τῆς 10.2.87.

Εἶναι γνωστός στούς Φίλους ὁ μαραθῶνεις τῶν προσπαθειῶν τῆς ἴδρυσης τῆς Ὁμοσπονδίας, πού ἀρχισε τό 1984 ἐπί Προεδρίας Γ. Σπέντσα, συνεχίστηκε σ' ὅλο τό διάστημα τῆς Προεδρίας τοῦ Σ. Κνιθάκη καί τέλειωσε ἐπί Προεδρίας τοῦ Ν. Ρώκ-Μελᾶ.

Στήν πρώτη μετά τήν ἐγκριση, Γενική Συνέλευση τῶν ἐννέα Ἰδρυτικῶν Σωματείων Φίλων, στίς 15 Μαΐου 1987 στή μεγάλη αἴθουσα τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Μουσείου, πού ὁ θερμός Φίλος τῶν Φίλων καί τῆς ἱ-

δέας της Όμοσπονδίας, κ. Άγγελος Δεληβορριάς επέτρεψε νά χρησιμοποιηθῆ, μαζεύτηκαν εἴκοσι ἀντιπρόσωποι καί ἐξέλεξαν τό ἐξαμελές Διοικητικό Συμβούλιο. Σύμφωνα μέ τό Καταστατικό τά τρία μέλη εἶναι ἀπό Σωματεῖα Φίλων Μουσείων τῆς περιοχῆς Ἄθηνων καί τά ἄλλα τρία ἀπό Σωματεῖα Φίλων Μουσείων τῆς ἐπαρχίας. Στά ἔξη μέλη θά προστεθεῖ καί ἓνα ἔβδομο, πού θά ὀρίση ἡ Διεθνῆς Όμοσπονδία κατά τήν συνεδρίασή της στό Τορόντο τοῦ Καναδά στίς 15.6.87 καί πού θά εἶναι ὁ ἀντιπρόσωπός της στήν Ἑλληνική Όμοσπονδία.

Τήν ἴδια μέρα, μετά τή Γενική Συνέλευση, συνήλθε σέ πρώτη συνεδρία τό ὀριστικό Διοικητικό Συμβούλιο καί ἐξέλεξε ὡς:

Πρόεδρο τόν κ. Στέλιο Κνιθάκη (Φίλο τοῦ Μουσείου Μπενάκη).

Ἀντιπρόεδρο τόν κ. Εὐάγγελο Κωφῷ (Φίλο τοῦ Μουσείου Μακεδονικοῦ Ἀγῶνα).

Γεν. Γραμματέα τήν κ. Ἐλευθερία Ντάνου (Φίλη τοῦ Μουσείου Καζαντζάκη).

Ταμία τόν κ. Ἰωάννη Λάμπρο (Φίλο τοῦ Πολεμικοῦ Μουσείου) καί Μέλη: τήν κ. Ἑλλη Τρωϊάνου (Φίλη τοῦ Ἐθνολογικοῦ καί Λαογραφικοῦ Μουσείου Μακεδονίας) καί τήν κ. Πηνελόπη Λαχανᾶ (Φίλη τοῦ Ἐθνικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου).

Ὡς ἐξελεγκτική Ἐπιτροπή ἐξέλεξε τόν κ. Παναγιώτη Κουστῆνη (Φίλο τοῦ Πολεμικοῦ Μουσείου) καί τόν κ. Εὐστάθιο Φινόπουλο (Φίλο τῆς Γενναδαίου Βιβλιοθήκης).

Τό Συμβούλιο θά ἐπιδιώξη τήν πραγματοποίηση τῶν σκοπῶν τῆς Όμοσπονδίας πού περιγράφονται λεπτομερῶς στό ἄρθρο 2 τοῦ καταστατικοῦ καί εἶναι: α) νά ὑποστηρίξει τά Σωματεῖα-Μέλη γιά τήν πραγματοποίηση τοῦ κοινωνικοῦ τους ἔργου μέ τήν πληροφόρηση, τήν ἀνταλλαγῆ ἰδεῶν καί τή συνεργασία. Νά χρησιμεύει ὡς συνδετικός κρῖκος μεταξύ των, νά συντονίζει καί κατευθύνει τās ἐνεργεῖας των καί τούς σκοπούς των καί νά τά ἐνημερώνει γιά τά δημιουργούμενα σχετικά ζητήματα. β) νά ἐκπροσωπεῖ ἐπίσημως τά Σωματεῖα-Μέλη ἐναντι τοῦ κράτους, τῶν ἄλλοδαπῶν κυβερνήσεων καί Διεθνῶν Ὀργανισμῶν, τῆς Διεθνούς Συνομοσπονδίας καί πάσης ἐν γένει ἡμεδαπῆς ἢ ἄλλοδαπῆς ἀρχῆς ἢ ὀργανώσεως πού ἔχει σχέση μέ τά Μουσεία. γ) νά μελετᾶ καί νά εἰσάγεται ἄρμοδιῶς τά ζητήματα τά σχετικά μέ τήν Νομοθεσία πού ἀφορᾶ τά Μουσεία καί τά ἐκδηλώσεις των. δ) νά προστατεύει τά συμφέροντα τῶν Μουσείων καί νά ἐνθαρρύνει διά παντός μέσου τόν πλοουτισμόν τῶν συλλογῶν των, τήν διοργάνωσιν τῶν ἐκθέσεών των καί τήν προαγωγήν τοῦ ἐνδιαφέροντος τοῦ κοινοῦ γιά τά Μουσεία. ε) νά ἐξυπηρετεῖ τά συμφέροντα τῶν Σωματείων τῶν Φίλων τῶν Μουσείων καί νά διευθετεῖ τās τυχόν ἀναφουομένες διαφορᾶς μεταξύ των, κάθε φορά πού αὐτά τά ἴδια τήν ἐξουσιοδοτήσουν γι' αὐτό.

Ἀκόμα σύμφωνα μέ τό ἄρθρο 3 τά μέσα δράσεως τῆς Όμοσπονδίας εἶναι ἡ καθιέρωσις σχέσεων μεταξύ τῶν Σωματείων-Μελῶν καθῶς καί μεταξύ αὐτῶν καί ὄλων τῶν Σωματείων καί Όμοσπονδιῶν ὀλοκλήρου τοῦ κόσμου πού ἀκολουθοῦν τούς ἴδιους σκοπούς. Ἐπίσης

ή συγκέντρωση και διάδοση ανάμεσα στα μέλη της κάθε πληροφορίας με χαρακτηριστικά καλλιτεχνικό, τεχνικό, παιδαγωγικό ή άλλο που θα μπορούσε να βοηθήσει στην επιτυχία της δράσεώς τους, στην κοινοποίηση της αποκτημένης πείρας και γενικότερα σε κάθε ενέργεια συντονισμού, πληροφόρησης και έμπύχωσης που θα μπορούσε να συντρέξει στην επιτυχία του κοινωνικού της σκοπού.

Οι άμεσοι στόχοι που άρχισαν ήδη να προωθούνται είναι η παρακίνηση προς τις διευθύνσεις των Μουσείων και τους Μουσειολάτρες, για την ίδρυση Σωματείων Φίλων σε όλα τα Μουσεία της Ελλάδας και την ένταξή τους στην Όμοσπονδία, καθώς και η επικοινωνία με όλους τους σχετικούς πολιτιστικούς φορείς ώστε να μας πληροφορούν για τα νέα επιτεύγματα που μπορούν να συντελέσουν στην πρόοδο και ανάπτυξη των Μουσείων και την μεγαλύτερη προσέλευση του κοινού σ' αυτά.

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΑΠΟ ΤΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ

ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΟΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΙ

Άγαπητοί Φίλοι,

Ο Άπολογισμός της χρονιάς που πέρασε ήταν ιδιαίτερα πειστικός για τις σημαντικές δραστηριότητες που πραγματοποιήθηκαν (Δημιουργία Φίλων Μουσείου Μπενάκη στις Η.Π.Α., εκθέσεις, Συμπόσιο Φίλων), που προώθησαν θετικά τα πράγματα του Μουσείου Μπενάκη στον Διεθνή χώρο.

Στό σημείο αυτό αναφέρομαι ειδικότερα στο Διεθνές Συμπόσιο Φίλων, που διωργάνωσαν με μεγάλη επιτυχία οι Φίλοι του Μουσείου Μπενάκη στην Αθήνα τον περασμένο Νοέμβριο.

Πέρα όμως από τα άναμφισβήτητα σοβαρά πορίσματα και συμπεράσματα που προέκυψαν από τις εργασίες θα θέλαμε να σταθούμε στην άπλη και ανθρώπινη πλευρά του συμποσίου και στην αυθόρμητη έπαφή των συνέδρων μεταξύ τους. Όσοι ζήσαμε τό Συμπόσιο από κοντά και στίς επίσημες και άνεπίσημες έκδηλώσεις, είδαμε τό ειλικρινές και ζωντανό ενδιαφέρον από μέρους των συμμετεχόντων να διατηρηθούν οι φιλιές και οι έπαφές που δημιουργήθηκαν μεταξύ των συνέδρων Φίλων.

Σκεπτόμαστε λοιπόν, να αφιερώσουμε από τό προσεχές Δελτίο μας μιά σελίδα με τά νέα που παίρνουμε από τούς ξένους Φίλους μας για τίς δραστηριότητές τους, για να συνεχιστή ή ενδιαφέρουσα άνταλλαγή άπόψεων και έμπειριών έτσι ώστε να μήν μείνει τό Συμπόσιο του Νοεμβρίου μόνο μιά ώραία και σημαντική άνάμνηση.

Γιά τόν σκοπό αυτό δημιουργήθηκε μιá επίτροπη Διεθνών Σχέσεων από τούς Κο Ι. Πεσμαζόγλου, Κα Λίλα ντέ Τσάβες καί Κό Κ. Τσαμαδό.

Επίσης πιστεύουμε ότι τό δελτίό μας θά πρέπει έκτός από έπιστημονικό καί ένημερωτικό νά είναι καί μέχρις ενός σημείου ψυχαγωγικό. Έτσι σκέφτηκα, ότι θά ήταν μιá ώραία ιδέα νά φτιάξουμε ένα πνευματικό παιχνίδι «Κουίζ» γνώσεων από τίς συλλογές του Μουσείου, πού ή λύση του θά κοινεί τό ενδιαφέρον καί τό ψάξιμο όλων τών φίλων μέσα στους έκθεσιακούς χώρους, δημιουργώντας τους έτσι τή χαρά τής προσωπικής συμμετοχής καί τής γνώσεως μέσα από τήν ανάκλιψη τών συλλογών του Μουσείου Μπενάκη.

ΛΙΛΑ ΝΤΕ ΤΣΑΒΕΣ
ΕΘΝΟΛΟΓΟΣ

Υπεύθυνη για τήν σύνταξη του Δελτίου τών Φίλων

NEA MEΛH

Κατά τήν συνεδρίαση του Διοικητικού μας Συμβουλίου τής 31/3/1987 μέ χαρά έγιναν δεκτές οι αίτησεις τών έξης νέων μελών:

1. Άγγελουπούλου-Παπαγεωργίου Σοφία Άρνέλου 3, 152 37 Φιλοθέη
2. Αύγερινός Θεόδωρος Άϊδίνου 11, 171 22 Ν. Σμύρνη
3. Αύγερινου Μαρία Άϊδίνου 11, 171 22 Ν. Σμύρνη
4. Γιαννουός Ιωάννης Μέρλιν 3, 106 71 Άθήνα
5. Γράτσια Είρηνη Πριγκήπου 41, 143 41 Ν. Φιλαδέλφεια
6. Δεματάκη Γλυκερία Ροίλου 16, 111 41 Άθήνα
7. Έμμανουήλ Θεοδώρα Βασ. Κων/νου 3, 106 74 Άθήνα
8. Ιατρίδου Χαρούλα Ήσιόδου 26, 106 74 Άθήνα
9. Καβουνίδου Καλλιόπη Άνθέων 2, 154 52 Π. Ψυχικό
10. Κατσιάκη Θεοδώρα Πλάτωνος 9, 152 34 Χαλάνδρι
11. Κασιόμπα Έλένη Βουκουρεστίου 19, 106 71 Άθήνα
12. Κόλλια Έρωφίλη Ήρις Ναυαρίνου 1, 155 62 Χολαργός
13. Μαχαίρα Ιωάννα Ραβινές 10, 115 21 Άθήνα
14. Μιμήκου Άλίκη Άγ. Φιλοθέης 11, 105 56 Άθήνα
15. Μιράσγεζη Μαρία Πολυτεχνείου 10, 104 43 Άθήνα
16. Μιχαλοπούλου Αίκατερίνη Κορυτσάς 3, 152 37 Φιλοθέη
17. Μπενάκης Λίνος Σίνα 58, 106 72 Άθήνα
18. Νάνου Όλγα Ήλβα Ζερβου 15, 111 44 Άθήνα
19. Νάνου-Χριστοπούλου Μαρία Ξενοκράτους 51, 106 76 Άθήνα
20. Παπαγεωργίου Σπύρος Άρνέλου 3, 152 37 Φιλοθέη
21. Παπαχαλαόμπος Κατερίνα Στροφυλίου 3, 145 61 Κηφισιά
22. Παττίκη Μαρία Παπαδιαμαντοπούλου 53, 115 28 Άθήνα
23. Παυλώφ Εύδοκία Σουηδίας 69-71, 115 21 Άθήνα
24. Πεπελάση-Μίνογλου Ιωάννα Δαβάκη 18, 152 37 Φιλοθέη
25. Πούμπουρα Ιωάννα Ναυαρίνου 15, 106 81 Άθήνα

26. Ροζόλη Καίτη Βασ. Σοφίας 21, 106 74 'Αθήνα
27. Ροκανά Μαρία Ραβινέ 22, 115 21 'Αθήνα
28. Ρώκ-Μελά Σοφία Γ. Σιαίνη 29, 115 28 'Αθήνα
29. Σορώτου Λουκία Δημοκρίτου 15, 106 73 'Αθήνα
30. Τζάννες Χάϊδω Κ. Μπαλάνου 19, 116 36 'Αθήνα

ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΑ ΑΠΟΚΤΗΜΑΤΑ

ΜΙΑ ΔΩΡΕΑ ΣΤΟ ΑΡΧΕΙΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ

Πρόκειται για ένα σύνολο επιστολών της οικογενείας Έλευθερίου Βενιζέλου που βρέθηκαν στην κατοχή της κυρίας Ίολάνθης Σιγούρου, προερχόμενες από το αρχείο του πατέρα της Γεωργίου Ναξάκη. Η κυρία Σιγούρου εκτιμώντας ότι οι επιστολές αυτές είχαν κάποια ιστορική αξία, έξεδήλωσε την επιθυμία να τις δωρήσει σε ένα από τα Μουσεία που διέθεταν υλικό σχετιζόμενο με τον Έλευθερίο Βενιζέλο κατά την δική μου κρίση.

Η επιθυμία αυτή της δωρήτριας με υποχρέωσε να μελετήσω ως ένα σημείο, όλο το πακέτο των επιστολών και κατέληξα στη γνώμη πως για έναν μελλοντικό συστηματικών έρευνητή και ή πιό φαινομενικά άσημαντη, ίσως έχει κάποιο ενδιαφέρον.

Κρίνω περιπτώ να σās τονίσω γιατί δέν μπορούσα να διαλέξω άλλο από τό Μουσείο Μπενάκη, για να καταθέσω την προσφορά της κ. Σιγούρου, που θά συμπληρώση μιάν δψη της ζωής του Έλευθερίου Βενιζέλου.

Ο Γεώργιος Ναξάκης και οι αδελφοί του ύπηρξαν από τούς σημαίνοντας έμπόρους του τέλους του 19ου και των αρχών του 20ου αιώ- νος στά Χανιά της Κρήτης. Την εποχή της επαναστάσεως του Θερί- σου ο Γεώργιος ήταν έγκατεστημένος στην Άγγλία ενώ οι λοιποί έμε- ναν στά Χανιά και έφρόντιζαν κρυφά την οικονομική ένίσχυση των έ- παναστατών. Τό καλοκαίρι του 1905 είχε κατεβή στά Χανιά ο Γεώρ- γιος, και όπως ήταν ξανθός και λεπτός και μιλούσε απταιστα τά άγ- γλικά, τόν χρησιμοποίησε ο μέγάλος του αδελφος Κυριάκος για να στείλη χρήματα στο στρατόπεδο του Θερίσου, περνώντας τόν για Άγ- γλο δημοσιογράφο.

Από τότε τόν συνέδεσε στενή φιλία με τόν Έλευθερίο Βενιζέλο και όταν γύρισε όριστικά από την Άγγλία για μόνιμη έγκατάσταση στά Χα- νιά, προσεφέρθη να διεκπεραιώνει κάθε διαχειριστικό ζήτημα που τού άνέθετε ο Βενιζέλος σχετικό με τίς δωρές ή με τό σπίτι του. Και μετά τόν θάνατο του Βενιζέλου ή Έλενα και ο Σοφοκλής συνέχισαν να τόν περιβάλουν με την ίδια έμπιστοσύνη σ' όλη του τή ζωή.

Στό αρχείο του, του όποιου τό μεγαλύτερο μέρος είναι αυτό που δωρίζει σήμερα ή κόρη του Ίολάνθη Σιγούρου στο Μουσείο Μπενάκη, βρέθηκαν 12 επιστολές και 2 τηλεγραφήματα του Έλευθερίου Βενιζέ- λου, 31 έπιστολές, δύο τηλεγραφήματα και ένα πληρεξούσιο της Έλε- νας Βενιζέλου, 8 έπιστολές και ένα πληρεξούσιο του Σοφοκλή Βενιζέ- λου.

Από τις επιστολές του Έλευθριου Βενιζέλου οι τρεις γράφτηκαν στη διάρκεια της επανάστασης του Θερίσου και αξίζουν ειδική μελέτη και ανάπτυξη που ελπίζω να κάνω σε μία προσεχή μου ανακοίνωση. Από τις λοιπές ή μία του 1915, απευθυνόμενη στους υποψηφίους βουλευτές Χανίων, έχει μερικότερο ενδιαφέρον και μία του 1936 σε απάντηση εκκλήσεως του Γεωργίου Ναξάκη να ξαναασχοληθώ με την πολιτική είναι πολύ ενδιαφέρουσα για τό σκεπτικό της άρνήσεώς του. Οι υπόλοιπες επτά είναι για διάφορα προσωπικά του ζητήματα, μία δέ είναι η τελευταία επιστολή που έγραψε ο Έλευθέριος Βενιζέλος λίγες ώρες πριν τό έγκεφαλικό έπεισόδιο που μετά μίαν εβδομάδα έτερμάτισε τή ζωή του.

Οι επιστολές της Έλενας και του Σοφοκλή Βενιζέλου άφορούν κατά τό μεγαλύτερο μέρος τους οδηγίες για τή διαχείριση δωρεών που δέν έπαυσαν να κάνουν προς διάφορα ίδρύματα των Χανίων και προσωπικά ζητήματα όχι κοινού ενδιαφέροντος. Όμως χαρακτηρίζουν μίαν έποχή και τήν σύντροφο του μεγάλου άνδρός στον όποιον έχει άφιέρώσει ειδικό τμήμα τό Μουσείο Μπενάκη και σάν σχετικά έχουν τή θέση τους στή σκιά του.

Θεώρισα πώς αξίζει να κατατεθώ στο Μουσείο και μία άκόμη επιστολή που περιλαμβάνόταν στο άρχείο Γεωργίου Ναξάκη.

Είναι του 1916, εύχαριστήριο προς τούς άδελφούς Ναξάκη από τόν ένδοξο ναύαρχο Παύλο Κουντουριώτη. Γράφτηκε τις λίγες ήμέρες που έμεινε ο ναύαρχος στα Χανιά όταν ξεκίνησε μαζί με τόν Βενιζέλο και τόν Δαγκλή για τήν προσωρινή Κυβέρνηση που έφερε τήν Ελλάδα στο στρατόπεδο των νικητών του πρώτου παγκοσμίου πολέμου.

ΣΤ. ΚΝΙΘΑΚΗΣ

ΕΚΘΕΣΗ ΧΑΡΤΙΝΕΣ ΕΙΚΟΝΕΣ

Στά πλαίσια της έκθεσης « Χάρτινες Εικόνες - Όρθόδοξα Θρησκευτικά Χαρακτικά από τη Συλλογή της Ντόρης Παπαστράτου » τό Μουσείο Μπενάκη όργάνωσε συζήτηση στορογγυλής τραπέζης τή Δευτέρα, 25 Μαΐου 1987 καί ώρα 7:00 μ.μ.

Τή συζήτηση διηύθυνε ό ιστορικός Φίλιππος Ήλιου καί μίλησαν οι Βυζαντινολόγοι:

1. Δρ. Όλγα Γκράτσιου
«Θαυματουργικές καί χάρτινες εικόνες»
2. Δρ. Ίωάννης Ρηγόπουλος
«Φλαμανδικά πρότυπα σέ όρθόδοξα θρησκευτικά χαρακτικά»
3. Λασκαρίνα Μπούρα
«Άντιπροσωπευτικοί τύποι άγιορεϊτικων χαλκογραφιών»

Μετά τό τέλος των ανακοινώσεων άκολούθησε συζήτηση στην όποία έλαβαν μέρος ή καθηγήτρια της Ίστορίας της Τέχνης κ. Ντούλα Μουρίκη, ό έπίτιμος καθηγητής της Βυζαντινής Άρχαιολογίας κ. Δημήτριος Πάλλας, ό αρχαιολόγος κ. Δ. Τριανταφυλλόπουλος, ή Λογοτέχνης Κα Τατιάνα Σταύρου, καί πολλοί άλλοι.

Όι παρατηρήσεις της τελευταίας γιά τό είκονοστάσι στά Έλληνικά σπίτια της Πόλης των άρχων του αιώνα ένθουσίασαν τό κοινό.

ΝΕΟΕΛΛΗΝΕΣ ΜΑΙΚΗΝΕΣ

ΕΛΕΝΗ ΕΥΚΛΕΙΔΗ

Ή Έλένη Εύκλειδη είναι από τίς μεγάλες δωρήτριες του Μουσείου Μπενάκη.

Δέν είναι τυχαία σύμπτωση ότι οι δωρητές άκινήτων του Μουσείου, είναι όλες γυναίκες:

Ή Έλένη Εύκλειδη, ή Ρεγγίνα Δοανίδη, ή Βέρρα Κουλούρα, ή Άλεξάνδρα Παπαδοπούλου, ή Ίσμήνη Πετροπούλου, ή Ούρανία Σπυριδωνος Χατζηκυριάκου – ή όποία έδώρησε τήν αξιόλογον οίκοσκευήν της κατοικίας της.

Ή Γυναίκα, όπως είναι γνωστό, καί ίδίως οι παλαιότερες Έλληνίδες, συνδέονται από τή φύση τους, περισσότερο από τόν άνδρα, μέ αυτό τό άψυχο άντικείμενο, τό σπίτι, καί μέ τό περιεχόμενό του - τά έπιπλα. Λίγα χρόνια πριν, ή Γυναίκα έμενε στό σπίτι πολύ περισσότερα χρόνο από ότι μένει σήμερα.

Αυτός είναι καί ό λόγος πού καί οι συντάκτες του Σχεδίου του Άστικού Κώδικα, τό έτος 1933, στό τμήμα του Οίκογενειακού Δικαίου, στό Κεφάλαιο των Προσωπικών Σχέσεων των Συζύγων, διαχωρίζοντες τίς

όρμοδιότητες εκάστου συζύγου, —σύμφωνα με τίς αντιλήψεις του 1933» έλεγαν ότι ό άνδρας-σύζυγος θά έχει τήν εύθύνη τών έξωτερικών ύποθέσεων του Οίκου, ή δέ γυναίκα-σύζυγος θά έχει τήν Διεύθυνση του Βασιλείου της, καί τήν άπεκάλεσαν «Ήγεμονίδα του Οίκου», ώς άναφέρουν τά Πρακτικά τών Συνεδριάσεων του Άστικού Κώδικα του 1933.

Ή αγάπη καί ή άφοσίωση τών γυναικών πού άνέφερα, πρός τό σπίτι της, πού κατά σύμπτωση, οι περισσότερες άπ' αυτές δέν είχαν φυσικούς άναγκάιους κληρονόμους, ήταν άγαμες, χήρες, ή χωρίς παιδιά, καί ή σκέψη τό άκίνητο ή τό περιεχόμενό του νά έχουν καλή μεταχείρηση καί διαχείριση, μετά τό θάνατό τους, τίς έπεισε νά τά κληροδοτήσουν στό Μουσείο Μπενάκη, βέβαιες ότι τό Μουσείο θά τά φροντίσει μέ ιδιαίτερη αγάπη.

Ή Έλένη Εύκλείδη κόρη του Νομομαθούς Σπυρίδωνος Εύκλείδη, Καθηγητού τής Πολιτικής Δικονομίας τής Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Άθηνών, ώραία, έξυπνη μέ μόρφωση, γλωσσομάθεια καί καλλιέργεια άσυνήθη γιά τήν έποχή της, έρασιτέχνης ζωγράφος μέ ιδιαίτερη έπίδοση στό λουλούδια, τής Έλληνικής Γής, όπως τά άποκαλούσε, καί στη μουσική, θερμή πατριώτις, ήταν μεγάλη φίλη του Ίδρυτού του Μουσείου, Άντώνη Μπενάκη.

Άγάπησε ιδιαίτερα τό Μουσείο καί προσέφερε σημαντική βοήθεια στην όργάνωση καί διευθέτηση, ιδίως του Λαϊκού Τμήματος.

Ή προσφορά της στό Μουσείο είναι σημαντική. Κληροδότησε στό Μουσείο όλη τήν άκίνητη περιουσία της. Τά άκίνητα εύρίσκονται στό Κέντρο τών Άθηνών, στις όδούς Πανεπιστημίου καί Όμήρου, Βαλαωρίτου, Λυκαβηττού καί τή Βίλλα τής Οικογενείας Εύκλείδη, στό Στροφιλι-Κηφισιάς.

Έκτός άπό τά άκίνητα έχει δωρήσει στό Μουσείο φορεσιές Βασίλισσας Άμαλίας, Μεγάρων, Σαρακατσάνων Άττικής, Άστυπάλαιας, Μυτιλήνης, Χαλκιδικής, Γιθά. Επίσης διάφορα έξαρτήματα ένδυμασιών ώς καί κεντήματα καί κοσμήματα λαϊκής τέχνης, διαφόρων περιοχών.

Έχει άκόμη πλουτίσει τή Βιβλιοθήκη του Μουσείου μέ ένα σημαντικό άριθμό βιβλίων Τέχνης καί Ίστορίας.

Άθήναι, 8 Όκτωβρίου 1986

ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΜΗΝΙΑΤΗ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΕΣ ΜΑΙΚΗΝΕΣ

ΜΙΑ ΜΕΓΑΛΗ ΔΩΡΕΑ

Ἡ συγκέντρωση εἰς μὴμη Ἀντωνίου Μπενάκη στίς 17-1-87 μᾶς ἐπεφύλαξε μιά μοναδική στιγμή ὅταν ὁ κύριος Λάμπρος Εὐταξίας στήν ἀρχή τῆς τελετῆς, ἀνήγγειλε ὅτι δωρίζει στό Μουσεῖο Μπενάκη ἕνα ἀκίνητο στόν Κεραμεικό, ἐπί τῶν ὁδῶν Διπύρου καί Ἀσωμάτων, γιά νά χρησιμοποιηθεῖ γιά τίς διάφορες ἀνάγκες τοῦ Μουσείου μας. Ἡ δωρεά δημιούργησε αἴσθηση στούς παρευρισκόμενους καί ὄχι ἄδικα ἐκδήλη συγκίνηση στά παριστάμενα μέλη τῆς οἰκογενείας Μπενάκη καθώς καί στόν Διευθυντή κύριο Ἀγγέλο Δεληβορριά, γιατί ἦρθε σάν ἀπό μηχανῆς θεός, σέ μιά στιγμή πού τό Μουσεῖο μας ἔχει τόσο ἀνάγκη ἀπό ζωτικό χώρο.

*Τό θαυμάσιο Νεοκλασικό Μέγαρο δωρεά
κυρίου Λάμπρου Εὐταξία*

Ἡ Νεοελληνική Ρόκα (ρόκα, ¹ ἡ ἡλακάτη· μεσν. ρόκα (ταλ. rosa ἀρχ. γερμ. rocca) μέ συνώνυμα τούς τύπους ἀλε(α) κάτ' (η)², ἀλικάτ³ (Θράκη), ἀλεκατσιές⁴ (Κρήτη), ἀντικείμενο ξύλινο, γνωστό ἤδη στήν ἀρχαιότητα⁵ (ἡλακάτη, ἡ, Δωρικ. τύπος ἡλακάτα, ἀλακάτα στόν Εὐριπίδη) καί στό Βυζάντιο⁶ (εἰκονίζεται σέ τοιχογραφία τοῦ ζωγράφου Πανσέληνου -14ος αἰ.-πού προέρχεται ἀπό τό Πρωτότο τῶν Καρυῶν), ⁷ ἀποτελεῖ, μαζί μέ τό ἀδράχι καί τό σφοντύλι, -ἐργαλεῖο» χρηστικό, ἀπαραίτητο κατά τό στάδιο τῆς κατεργασίας καί κατασκευῆς ἰσομέτρης κλωστής (γνέματος), πού ὁμως ἐξελλίσσεται σέ ἀντικείμενο πολυσήμαντο δεμένο στενά μέ νεοελληνικές παραδόσεις καί λαϊκές δοξασίες: ἡ μία ἀπό τίς τρεῖς ἀσπροντυμένες Μοῖρες πού θά «μοιράνουν» πάνω ἀπό τό λίκνο τό παιδί, κρατᾷ ρόκα μέ λινάρι⁸ ρόκα τοποθετεῖται κάτω ἀπό τό προσκέφαλο νεογέννητου κοριτσιοῦ⁹ ἐνῶ στή Θράκη¹⁰ δίνουν στή λεχώνα μόλις πρωτοβγεῖ ἀπό τό σπίτι τῆς «ἀλικάτ'». Σέ χωριό κοντά στόν Ἀχελῷο¹¹ προσφέρεται στή νεό-νυμφη «δράκι καί ρόκα» γεμάτη βαμβάκι. Σύμφωνα μέ νεοελληνική θρησκευτική παράδοση εὐρύτατης διάδοσης ἡ ἁγία Παρασκευή «κυνηγαί τήν Πανοῦκλα καί τήν κτυπάει μέ τή ρόκα τῆς»¹².

Διακρίνονται δύο βασικές κατηγορίες· ἡ διάκριση βασίζεται στόν τρόπο στήριξης:

Α. Φορητή ρόκα· στηρίζεται ἀνάμεσα στά πόδια ἡ τή μέση τῆς γυναίκας πού κλώθει. Ἡ ὕφαντική ὕλη (μαλλι, λινάρι, βαμβάκι) διοχετεύεται στό ἀδράχι ὅπου στρίβεται καί γίνεται γνέμα. Παρά πέρα διάκριση τῆς κατηγορίας αὐτῆς εἶναι ἡ ἀκόλουθη:

α. ρόκα ἀποτελούμενη ἀπό τό ραβδί καί τό πλάτωμα ἡ τ' ἀφτιά (τό συνολικό τῆς μήκος κυμαίνεται συνήθως ἀπό 60 ἐκ.-1.00 μ.). Τό φυλλόσχημο πλάτωμα ἀποτελεῖ τήν πρός τά πάνω ἀπόληξη τοῦ ξύλινου στελέχους. Ἡ ρόκα μπορεῖ νά ἔχει δουλευτεῖ ἀπό μονόκομματο ξύλο («ἀτόφια») ἢ δύο ξύλινα κομμάτια («κλειδωτή»).

Ὁ γάντζος-διχάλα στερέωσης τῆς τουλούπας τοῦ ἀγνεστοῦ μαλλιῶ-λιναριῶ κλπ. βρίσκεται στήν πίσω ὀψη τοῦ ἀντικειμένου· ἡ τουλούπα (ἀρχ. τολύπη) στερεώνεται μέ μάλλινη τριχιά («τῆς ρόκας τό σχοινί»).

β. ρόκα σταυρούτσικο ἡ ρόκα-σταυρός μέ τά τσαρπάλια¹³. Τό στέλεχος, ραβδόσχημο, φέρει κοντά στό πάνω τελείωμα ἐγκοπή στήν ὁποία περνᾷ καί στερεώνεται ἐγκάρσια πλατύ κομμάτι ξύλου πού ἀποτελεῖται ἀπό δύο ἰσομερῆ στρογγυλά ἢ φυλλόσχημα τμήματα μέ διάκοσμο ἀμφιπρόσωπο.

Τό σταυρικό σχῆμα ἀποτελεῖ καθωριστικό παράγοντα τῆς ὀνομασίας αὐτοῦ τοῦ τύπου (ρόκα-σταυρούτσικο). Τό κάθετο στέλεχος ἀπολήγει σέ γλυπτή μορφή γυναίκας ἡ σέ ἀπλή αἰχμητή ὅπου στερεώνεται ἡ ἀγνεστη τουλούπα.

γ. ρόκα πηλιορείτικη ἡ μέ τό καλαθάκι¹⁴. Τό στέλεχος μικρό, μονόκομματο (20-30 ἐκ.), τετράπλευρο ἢ πολυγωνικό, διάτρητο κατά τμή-

ματα, συχνά με μικρές μπάλες στο έσωτερικό, με τελείωμα σε σχήμα κλειστού χεριού που κρατά κρίκο (ους) από τούς οποίους κρέμεται μικρό καλαθόσχημο.

δ. ρόκα-φουρκούλα ή φουρκίτσες ή η φούρκα ή η ρόκα-κλωνάρι ή η ρόκα κλαρί ή η ρόκα με τὰ κλωνάρια ή φουκόροκκα¹⁵. Άπλοῦστατος τύπος: πρόκειται γιά μορφή πρωτογενή πού σχηματίζεται από κεντρικό κάθετο ξύλινο στέλεχος με δύο μικρότερα ἐγκάρσια τοποθέτησης, πού κάμπτονται ἀρχικά πρὸς τὰ ἔξω καί μετὰ πρὸς τό κεντρικό στέλεχος σχηματίζοντας ἡμικύκλια ἐνῶ τὰ ἄκρα τους σφηνώνονται σέ ὁπές πού ἔχουν ἀνοιχτεῖ στό κάθετο ξύλινο στέλεχος. Στήν Κρήτη κ.ά. ἡ φουκόροκκα γίνεται ἀπό καλάμι* στό ἄκρο τοποθετεῖται ἡ τουλούπα πού στερεώνεται με «λουρίδι», τό *ροκκόδεμα*.

Β. Ρόκα *καθιστή* με βάση πού στηρίζεται στό δάπεδο· ὁ τύπος αὐτός θεωρήθηκε¹⁷ ἐξελιγμένη μορφή ἀστικής ρόκας.

Ἀποτελεῖται ἀπό τὰ ἑξῆς τμήματα: τό «ροκοπάτι», τή «ροκοστέκα», τό «ροκοκέφαλο» καί τή «ροκόπετσα»· με τήν τελευταία ὁ φλόκος τοῦ μαλλιῦ δενόταν στό ροκοκέφαλο.

Μία ἄλλη διάκριση βασίζεται ὄχι μόνο στή μορφή καί τόν τρόπο στήριξης τοῦ ἀντικειμένου ἀλλά καί στήν ποιότητα τῆς ὕλης π.χ. κατά τόπους χρησιμοιεῖται στρογγυλή κεφαλόροκα γιά τή «λεκατησιά» (μακρές ἴνες τοῦ λιναριοῦ), ἐνῶ ρόκα «τριβλοχη» γιά τὰ «κροκίδια» (κοντά μαλλιά, κοντές ἴνες τοῦ λιναριοῦ).

Οἱ ρόκες εἶναι δυνατό νά θεωρηθοῦν χαρακτηριστικά δείγματα τῆς λεγόμενης *ποιμενικῆς* ξυλογλυπτικῆς πού ἀποτελεῖ ἰδιαίτερη κατηγορία τῆς Νεοελληνικῆς ξυλογλυπτικῆς. Οἱ σκαλιστές, συνήθως ποιμένες – οἱ γνωστοί *πελεκάνοι* – χρησιμοποιοῦσαν σάν ἐργαλεῖο χάραξης εἰδικό μαχαίρι, τό *κοπίδι* (μπινέλι στήν Αἰτωλοακαρνανία)¹⁸· κατόλληλα γιά χάραξη θεωροῦνταν ξύλα ὅπως πλάτανος, κρυνιά, καρυδιά, κυπαρίσσι, σφεντάμι, φλαμούρι, γκορτσιά²⁰. Στήν Κρήτη κ.ά. ἡ φουκόροκκα γίνεται ἀπό καλάμι²¹.

Τό πιό κάτω δημοσιευμένο ἀντικείμενο δωρεά τῆς Ἑλένης Εὐκλείδου στό Μουσεῖο Μας, ἀπό τὰ ἀξιολογώτερα δείγματα τοῦ εἴδους, ἀνήκει στήν κατηγορία Αα τῆς ὁποίας μπορεῖ νά θεωρηθεῖ ἐξελιγμένος τύπος. (Εἰκ. 1).

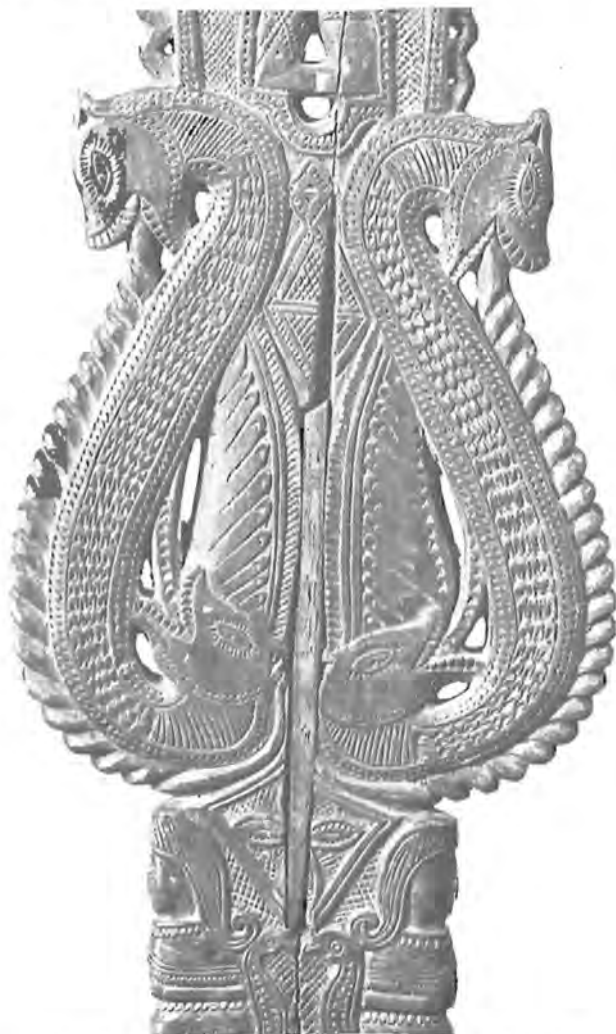
Τό ραβδί στρογγυλό, ἀκόσμητο στό κάτω μέρος. Στό πάνω του τμήμα περίτεχνος χαρακτός διάκοσμος με φυτικά πού ἀπολήγουν σέ ἐλικωτά θέματα, ἡμιρόδακες, κλαδιά με λεπτά ἀντικρυστά φύλλα, ρόμβους με λεπτά ἐσωτερικά ἀβακωτά θέματα.

Πάνω ἀπό τό ραβδί δύο ἀντίωτες γυναικεῖες μορφές. Ἡ πλάτη καί τό πόδι τοῦ καθίσματος ἀποδίδουν σῶμα φιδιοῦ (τὰ κεφάλια τῶν φιδιῶν ἀγγίζονται στό ὕψος τῆς πλάτης τοῦ καθίσματος). Τά μαλλιά τῶν γυναικῶν γυρίζουν στό ἄκρο φθάνοντας μέχρι τούς ὤμους. Τό ἐνδυμα, σχετικὰ κοντό, φέρει ἀπανωτές μεγαλύτερες καί μικρότερες ὀριζόντιες ταινίες πού ἐναλλάσσονται πρὸς θέματα φαρμαπαλωτά (λαιμός, ποδόγυρος) καί ψαροκόκκαλου (στό ὕψος τοῦ στήθους). Τά χέρια, λεπτοί «σωληνίσκοι» σέ ὀριζόντια διάταξη, συναντιοῦνται· ἀνάμεσα

άντικείμενο: ρόκα άτόφια, τύπος Αα (είκ. 1).
άρ. εύρ. 8793
ύλη: φλαμούρι
τεχνική: χαρακτή, διάτρητη
διαστάσεις: μηκ. 91 έκ. πλ. 9 έκ. πάχ. 3,5 έκ.
χρονολογία: τέλη 19ου αί.

μεσα στις γυναίκες ρομβωτό περίγραμμα με τετράφυλλο ρόδακα. Λεπτό ξύλινο κομμάτι έχει στερεωθεί στο κέντρο της ρόκας το οποίο προφανώς είχε ραγίσει (τό ράγισμα έχει τραυματίσει όλο το σώμα της ρόκας φθάνοντας μέχρι το τελειωμά της. Το γεγονός της επιδιόρθωσης αυτό καθ'αυτό παρουσιάζει ενδιαφέρον).

Είκ. 2. Ρόκα Συλλογής Εύκλειδη (λεπτομέρεια)

Τό πλάτωμα λυρσοειδές· τά πλαϊνά τῆς λύρας σχηματίζουν, μέ περίτεχνο τρόπο δουλεμένα, σώματα δικέφαλων «μειλίχιων» δρακόντων (Εἰκ. 2). Τά στόματά τους, ἀνοικτά, μέ στελέχη πού ξεπηδοῦν ἀπό μέσα τους. Ἡ ἐπιφάνεια τῶν σωμάτων τους καλύπτεται μέ φολιδωτό κόσμημα. Τά μάτια τους ἀποδίδονται μεγάλα, ἀμυδαλόσχημα, μέ στιγμή στό κέντρο καί λεπτές «βλεφαρίδες» ὀλόγυρα. Οἱ πρός τά ἔξω παρυφές τοῦ λυρσοειδοῦς τμήματος μέ σχοινοειδές πλέγμα.

Εἰκ. 3. Ρόκα Συλλογῆς Εὐκλείδη (λεπτομέρεια)

Πιο πάνω διάτρητη «πλάκα» με άνδρα και γυναίκα σε σπάνια στάση «εναγκαλισμού» (Εικ. 3). Ή προς τὰ δεξιά μορφή, ανδρική, με πλούσια κυματιστά μαλλιά πού αποδίδονται με λεπτές γραμμές. Στο πανωκόρμι, χειριδωτός επενδύτης με γραμμικό διάκοσμο. Φορεῖ «βράκα» πού φθάνει κάτω από τὰ γόνατα. Ή γυναίκα, ἀριστερά, με πλούσια φουντωτά μακρυά μαλλιά πού αποδίδονται με συνεχείς μονοκόμματα γραμμές πού χάνονται κάτω από τή μέση. Τό ρούχο στὸν κορμό γεμάτο ψιλοδουλεμένα, ἀντίστροφης κατεύθυνσης ἡμικύκλια. Στὴ μακρυὰ φούστα χιαστό θέμα· τὸ δεξιὸ χέρι τῆς μορφῆς στὰ ἀριστερά ἀγγίζει τὸν λαιμὸ τοῦ ἀνδρα ἐνῶ τὸ ἀριστερὸ χέρι τῆς μορφῆς στὰ δεξιά «θωπεύει» τὸν λαιμὸ τῆς ἀπέναντι μορφῆς.

Πιο πάνω πολύφυλλος ρόδακας μέσα σὲ κύκλο. Ὁ κάμπος, γεμάτος ψιλὰ ρομβωτὰ θέματα. Πάνω στὸν κύκλο «κουρνιάζουν» ἀντικρουστὰ πουλιά πού ἀγγίζονται με τὰ ράμφη τους. Ή ἀπόληξη (στὸ πάνω μέρος σπασμένη) με διάτρητα ἡμικύκλια.

Οἱ παραστάσεις ἀπὸ τίς ἀνθρώπινες μορφές καί πάνω, ἀμφιπρόσωπες (ἔχουν δουλευτεῖ καί στήν πίσω ὄψη). Ὁ γάντζος στερέωσης τῆς τουλούπας «ἐκφύεται» ἀπὸ τὸ στόμα δράκοντα· ἀποδίδονται μάτια, δόντια φιδιοῦ.

Τὸ δημοσιευμένο ἀντικείμενο, ἔργο θαυμαστὸ ἀπὸ ἀποψη τέχνης καί τεχνικῆς, παρουσιάζει ἀσυνήθιστη θεματολογικὴ ποικιλία (φυτικὸ διάκοσμο, γυναικείες ἀντίωτες μορφές, δικέφαλος δράκοντας, ζευγάρι, ἀντικρουστὰ πτηνά), με ἔμφαση στὸ συμβολικὸ στοιχεῖο πού ἐκφράζεται με τὴν ἔντονη παρουσία καί τὸν «πολλαπλασιασμό» τοῦ θέματος τοῦ φιδιοῦ (κάθισμα γυναικείων μορφῶν, κεντρικὸ λυροειδῆς θέμα).

Χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ ἐμφάνιση φιδιοῦ, συχνότατα δικέφαλου, στὴ νεοελληνικὴ ἐκκλησιαστικὴ (Ξυλόγλυπτα τέμπλα, στέφανα γάμου, ποιμαντορικῆς ράβδους κ.ά.) καί κοσμικὴ τέχνη (ποικίλα κεντήματα, ἀργυροχοϊκά, Ξυλόγλυπτα). Ὁ τονισμὸς τῆς κεφαλῆς τοῦ φιδιοῦ πού ἐκφράζεται με διπλασιασμό ἢ κάποτε με τριπλασιασμό εἶναι χαρακτηριστικὸς στὴ Νεοελληνικὴ λαϊκὴ τέχνη καί θεωρεῖται ὅτι πολλαπλασιάζει τὴν ἀποτρεπτικὴ δυνάμη του. Πρόκειται γιὰ τὴν «ἐνισχυτικὴ ἐπανάληψη» πού ἀποτελεῖ κατ' ἐξοχὴν γνώρισμα πολλῶν μορφῶν τῆς τέχνης αὐτῆς. Ἄλλωστε καί ἡ μορφή τοῦ φιδιοῦ ὡς ὄντος «παρὰ φύσιν» – τερατόμορφο ὄν με δύο κεφάλια – ἐπιτείνει τὴν ἀποτρεπτικὴ χροιά καί τὸ καθιστᾷ, λόγω τῆς τερατόμορφης ἐμφάνισης καί τῆς ὡς ἐπακόλουθο φυσικῆς ἀποτροφῆς ἀποτρόπαιο.

Φίδια δικέφαλα ἀποτελοῦν ἀγαπητὰ θέματα, ἰδιαίτερα τῆς Σαρακατσάνικης Τέχνης. Δικέφαλα με πλεγμένα τὰ σώματα φίδια παρατηροῦνται στὸ ἡμικυκλικὸ κεφαλᾶρι ἢ στεφάνι τῆς σαρμανίτσας ὅπου φυλάσσεται τὸ «τέκνο». Ρόκες Σαρακατσάνικες, συχνὰ ἀπεικονίζουν φίδι καί δράκο ἐνωμένα σ' ἓνα σῶμα.

Πιστεύω ὅτι μεταξὺ ἄλλων μοτῶν τὸ φίδι καί ἰδιαίτερα τὸ φιδιοκέφαλο καθιστοῦν τὴ ρόκα «φυλαχτὸ»²³, οἱ παντρεμένες Σαρακατσάνες δὲν ἀποχωρίζονται ποτέ τὴ ρόκα, ἀκόμα καί ὅταν δὲν γνέθουν. Τὰ

φρίδια, κεντρικό θέμα στή σύνθεση του έργου, αποκτούν μία υπόσταση μνημειακή και εντάσσονται σοφά στο λυροειδές πλάτωμα τής ρόκας πλαισιωμένα από ένα συμπληρωματικό κόσμο τόν όποιο αποτελούν ανθρώπινες φιγούρες, πουλιά και λουλούδια· τά τελευταία μέ τήν παρουσία τους λειτουργούν «λυτρωτικά» μέ τίς νοητές προεκτάσεις τής χαρας από τήν θέαση τής περιβάλλουσας Φύσης.

Τήν τεκτονημένη σύνθεση χαρακτηρίζει αύστηρή μεγαλοπρέπεια πού εκφράζεται μέ σαφήνεια στίς στυλιζαρισμένες αντίνωτες γυναικείες φιγούρες και τό αρχαϊκής ύψης αντίκρυστό ζευγάρι. Στοιχεία παρμένα από τόν άνεξάντλητο χῶρο του μύθου και του παραμυθού συνθέτουν ένα αισθητικό αποτέλεσμα πού χαρακτηρίζεται από τήν σπάνια έφευρητικότητα του άνώνυμου «πελεκάνου», ενώ μέσα από τήν φαινομενική στατικότητα υποβάλλεται λανθάνουσα «κίνηση»· τά ήμικυκλικά σχήματα τών μαλλιών τής μορφής στά δεξιά αποδίδουν μία κίνηση στροβιλική πού οδηγεί στήν άπέναντι μορφή όπου αλλάζει ρυθμό και κατεβαίνει σάν χείμαρρος πρὸς τά κάτω. Ἡ ἴδια «κίνηση», όμως αντίστροφα, παρατηρείται στά πανωκόρμια όπου τά κυματιστά επί μέρους σχήματα τής γυναικείας μορφής στά άριστερά έρχονται σέ αντίθεση πρὸς τίς κάθετες παράλληλες αύστηρές γραμμές του άνδρικού ένδύματος.

Σέ έποχή προβιομηχανική, όπου η οίκιακή οίκονομία βασιζόταν στά δικά της μέσα, η ρόκα άνήκει στο σύνολο τών εργαλείων στά όποία η γυναίκα έπρεπε νά βασιστεί γιά τήν επίτευξη τής άπαραίτητης «αύτάρκειας» πού αποτελούσε δείκτη όχι μόνο εύάρειας αλλά και προκοπής χωρίς νά παραγνωρίζεται η συμβολική προέκταση πού λειτουργεί άποτρεπτικά, κυρίως χάρη στο έπιλεγόμενο θεματολόγιο.

Σέ δημοτικό τραγούδι από τήν περιοχή τών Γρεβενών²³ συνοψίζεται τό ίδεῶδες μιάς παλαιότερης έποχής όπου τό καλό τό παλληκάρη θέλει γυναίκα

*νά ξέρη ρόκα κι' άργαλειό, νά ξέρη νά ύφαινη
νά ξέρη και τό κέντημα, νά ξέρη νά κεντάη....*

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΚΟΠΠΕ δρ. Φ.,
Λέκτωρ Πανεπιστημίου Ἀθηνών

Παραπομπές

1. Ν. Π. Άνδριώτη, Έτυμολογικό Λεξικό τής Κοινής Νεοελληνικής 1967², σ. 311.
2. Λοΐζου Φιλίππου, Συλογή έπωδών καί καταδέσμων, Λαογραφία Δ 1912/13, σ. 535· Φαίδωνος Κουκουλέ, Βυζαντινών Βίος καί Πολιτισμός Β ΙΙ 1948, σ. 114.
3. Στίλπ. Π. Κυριακίδου, Δεισιδαιμονίαι καί δεισιδαίμονες συνήθειαι (έκ Γκιουμουλτζίνας τής Θράκης) Λαογραφία Β 1910, σσ. 414, 82, 426, 82.
4. Άννης Άποστολάκη, Τά Κοπτικά Ύφάσματα του έν Άθήναις Μουσείου Κοσμητικών Τεχνών 1932, σ. 12.
5. Liddell-Scott, Μ. Λεξικόν τής Έλληνικής Γλώσσης ΙΙ, σ. 437.
6. Φαίδωνος Κουκουλέ, Βυζαντινών Βίος καί Πολιτισμός, δ.π.σ. 114.
7. Α. Ξυγγοπούλου, Μανουήλ Πανσέληνος 1965, σ. 21· βλ. καί Ά. Κυριακίδου-Νέστορος, Τά Ύφαντά τής Μακεδονίας καί τής Θράκης 1965, σ. 12.
8. Στίλπ. Π. Κυριακίδου, Έλληνική Λαογραφία 1965², σ. 206.
9. Ν. Γ. Πολίτου, Λαογραφικά Σύμμεικτα Γ, 1931, σ. 212, 5.
10. Στίλπ. Π. Κυριακίδου, Δεισιδαιμονίαι καί δεισιδαίμονες συνήθειαι, δ.π., σσ. 82, 86.
11. Ν. Γ. Πολίτου, Λαογραφικά Σύμμεικτα Γ 1931, σ. 294, 3.
12. Τοῦ ἴδιου, δ.π., σ. 83.
13. Δημ. Λουκοπούλου, Πῶς ὑφαίνουν καί ντύνονται οἱ Αἰτωλοί 1927, βλ. σχ. 5(β) στή σ. 11· Άγγ. Χατζημιχάλη, Σαρακατσάνοι Ι Β 1957, 371.
14. Άγγ. Χατζημιχάλη, Σκῦρος 1925, σ. 161· Κωνσταντίνου Κεφαλά, Ρόκες καί σφοντύλια στό Βορειοελλαδικό χώρο, Πρακτικά Β' Συμποσίου Λαογραφίας του Βορειοελλαδικού χώρου, 1976, σσ. 210-211· Κίτσου Μακρῆ, Ξυλογλυπτική, Νεοελληνική Χειροτεχνία 1969, σ. 73.
15. Δημ. Λουκοπούλου, Πῶς ὑφαίνουν καί ντύνονται οἱ Αἰτωλοί, δ.π., σ. 10· Άγγ. Χατζημιχάλη, Σαρακατσάνοι, δ.π., σ. 370.
16. Εὐαγγελίας Κ. Φραγκάκι, Ἡ Λαϊκή Τέχνη τής Κρήτης, Ύφαντική καί Βαφική 1974, σ. 20.
17. Ά. Κυριακίδου-Νέστορος, Τά Ύφαντά τής Μακεδονίας καί τής Θράκης, δ.π., σ. 12.
18. Στέφ. Δ. Ἡμελλου-Αἰκ. Πολυμέρου-Καμηλάκη, Παραδοσιακός ὑλικός βίος του ἑλληνικοῦ λαοῦ (Έρωτηματολόγιο) 1983, σ. 151.
19. Δημ. Λουκοπούλου, Πῶς ὑφαίνουν καί ντύνονται οἱ Αἰτωλοί, δ.π., σ. 11.
20. Άγγ. Χατζημιχάλη, Σαρακατσάνοι, δ.π., σ. 371· βλ. καί Κατερίνας Κορρέ, Λαϊκή Τέχνη, Έλλάδα. Ἱστορία καί Πολιτισμός Ε 1981, σ. 363.
21. Εὐαγγ. Κ. Φραγκάκι, Ἡ λαϊκή τέχνη τής Κρήτης, δ.π., σ. 20.

22. Ἐπιπέδη ἀπεικόνιση τῆς ρόκας βλ. Μουσείο Μπενάκη, Παραδοσιακές καλλιέργειες, 1978, σ. 104.
23. Κατερίνας Γ. Κορρέ, Ὁ Κρητικὸς Δαχτύλιδος, Πρακτικά Δ΄ διεθνοῦς Κρητολογικοῦ Συνεδρίου Γ, 1981, σσ. 148-150.
24. Βλ. Φαίδ. Κουκουλέ, Βυζαντινῶν Βίος καί Πολιτισμός, δ.π., σ. 113.

ΠΟΣΟ ΑΓΑΠΑΤΕ ΤΑ ΛΟΥΛΟΥΔΙΑ;

Σημείωσις

Ἄγαπητοὶ φίλοι,

Ὅσοι ἀπὸ σᾶς ἀγαπᾶτε τὰ λουλούδια καὶ θὰ θέλατε νὰ ἀσχοληθεῖτε μέ τίς γλάστρες καὶ τὸν ἐξωραϊσμό τοῦ κυλικείου μας παρακαλεῖσθε νὰ μᾶς τὸ δηλώσετε στὰ γραφεῖα τῶν Φίλων. Θὰ εἶναι μιὰ ἐμπρακτὴ ἀπόδειξη ἀγάπης πρὸς τὸ Μουσεῖο μας.

